

Mr. Jasmin JAJČEVIĆ

Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla

E-mail: jasmin.jajcevic989@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0760-6091

Stručni rad/Professional article

UDK/UDC: 94(497.6 Tuzla)"1995" (047)

DOI: <https://doi.org/10.52259/historijskipogledi.2022.5.8.455>

**Izveštaj sa
okruglog stola TUZLANSKA KAPIJA – UBIJANJE
MLADOSTI 1995. NEKAŽNJENI RATNI ZLOČIN,
Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla i
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu,
Tuzla, 23. maj 2022. godine**

U organizaciji Centra za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla i Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, dana 23. maja 2022. godine, u Memorijalnom centru “Kapija” u Tuzli održan je okrugli sto na temu *Tuzlanska Kapija – ubijanje mladosti 1995. godine – nekažnjeni ratni zločin*.¹

U vremenu agresije na Bosnu i Hercegovinu počinjeni su brojni zločini, među kojima i oni najstrašniji, poput genocida počinjenog nad Bošnjacima Srebrenice u julu 1995. godine. Jedan od najstrašnijih zločina, počinjen je nad tuzlanskom mladošću 25. maja 1995. godine. Snage VRS su tog dana u 20h i 55 minuta s planine Ozrena po naredbi generala Novaka Đukića ispalile granatu

¹ O okruglom stolu vidi: <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/otac-najmlade-zrtve-na-tuzlanskoj-kapiji-dvogodisnjeg-sandra-umorio-sam-se-od-svih-lazi-ali-ne-smijemo-odustati-761501?fbclid=IwAR29t2vvd8Wyihqc4vjazrpvK9OVAYvSjp7-bvUcHT5AhkoWdmE-zhheQJ0>; <https://www.faktor.ba/vijest/borba-protiv-lazi-koje-sponsorira-drzava-srbija-negiranje-zlocina-na-kapiji-dio-je-memoranduma-ii-sanu-a/164146?fbclid=IwAR2pPy5kShVlKojOmX4CXnewjJ7mlIw8nPxs8CgejhqNixyWt6nCOJLGbZg>; <https://fena.ba/article/1269584/okrugli-stol-tuzlanska-kapija-nekaznjeni-zlocin-neprocusuiranje-odgovornih-za-zlocin-vodi-nezadovoljenju-pravde?fbclid=IwAR09RC0rAQdY5izOplqQqJLdO0jgRnuskrtx0W6p1Vd7jUXMGQMv4x4nQg8>; <https://fena.ba/article/1269584/okrugli-stol-tuzlanska-kapija-nekaznjeni-zlocin-neprocusuiranje-odgovornih-za-zlocin-vodi-nezadovoljenju-pravde?fbclid=IwAR09RC0rAQdY5izOplqQqJLdO0jgRnuskrtx0W6p1Vd7jUXMGQMv4x4nQg8>; <https://vijesti.ba/clanak/568918/okrugli-sto-neprocusuiranje-odgovornih-za-zlocin-vodi-nezadovoljenju-pravde?fbclid=IwAR10dbImbjnJdipGagA24ExcYrIbJfKRPvil4NYvSDjRFdKG41iSJJVDmLo>.

prema starom dijelu grada Tuzla, sastajalištu mladih poznatom kao „Kapija“. Ispaljena granata je ubila 71 građanina Tuzle, te teže ili lakše ranila više od 150 mladih ljudi. Svi ubijeni i ranjeni bili su civili. Prosjek starosti ubijenih u masakru na Tuzlanskoj kapiji bio je 24 godine. Za ovaj neviđeni zločin u kojem je ubijena tuzlanska mladost odgovarao je i pravomoćno bio osuđen na zatvorsku kaznu u trajanju od 25 godina general VRS Novak Đukić. Međutim, zbog pogrešne procedure vođene od strane pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je usvojio apelaciju osuđenog zločinca generala VRS Novaka Đukića, pri čemu je utvrdio da je u sudskom procesu primijenjen Krivični zakon Bosne i Hercegovine umjesto zakona iz bivše Jugoslavije. Nakon toga, zločinac Đukić je pušten na slobodu, a postupak je obnovljen pred sudom Bosne i Hercegovine, te je kazna smanjena sa prvobitnih 25 na 20 godina zatvora. U međuvremenu uz obilatnu pomoć institucija iz Republike Srbije ratni zločinac Đukić je otišao „na liječenje“ u Srbiji, a zvanične institucije Republike Srbije izbjegavale su izručiti zločinca Đukića Bosni i Hercegovini. Kako bi pravna farsa bila potpuna, pravosudne institucije Republike Srbije, kršeći sva načela pravde i pravičnosti, navodno zbog zdravstvenog stanja zločinca Đukića, su u septembru 2021. odgodili suđenje. Isto tako, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine je donijelo odluku o nesprovođenju istrage protiv osam pripadnika VRS, koji su pored zločinca Đukića po komandnoj odgovornosti sudjelovali u predmetnom događaju-odnosno počinjenom zločinu na Tuzlanskoj kapiji. Na ovaj način zločin na Tuzlanskoj kapiji je ostao nekažnjen te je dodatno nanesena bol porodicama ubijenih. Očigledno je da su pravosudne institucije u Bosni i Hercegovini zakazale u ovom slučaju, dok su pravosudne institucije iz Republike Srbije svjesno opstruirale procesuiranje zločina i donošenja presude počiniocima zločina na Tuzlanskoj kapiji. Tako da je masakar počinjen na Tuzlanskoj kapiji i nakon 27 godina još uvijek nekažnjeni zločin.

O samom zločinu na Tuzlanskoj kapiji postoje na hiljade relevantnih dokaza, dokumenata i svjedočenja. No, i pored toga javnost RS i Republike Srbije pokušava na najgrublji mogući način negirati počinjeni zločin na Tuzlanskoj kapiji, plasirajući svjesno u javnost brojne neistine. U tom pogledu, napisane su publikacije i drugi sadržaji sa ciljem dezavuisanja javnosti i predstavljanja zločina na Tuzlanskoj kapiji u drugačijem neobjektivnom svjetlu. Tako predstavljanje ima za cilj negiranje krivnje počinioca. Iz tih razloga, te potrebe objektivnog sagledavanja okolnosti, uzroka i posljedica vezanih za zločin na Tuzlanskoj kapiji i ubijanje tuzlanske mladosti.

Uoči 27. godišnjice stravičnog masakra koji je 25. maja 1995. godine počinjen na Kapiji i u kojem je ubijena 71 mlada osoba, a oko 140 teže i lakše ranjeno, s naučnog aspekta govorilo se o neprocesuiranju odgovornih osoba za zločin i njegovom negiranju.

U uvodnom dijelu su se obratili prof. dr. Izet Šabotić i prof. dr. Rasim Muratović, kao organizatori okruglog stola. Okrugli sto finansijski je podržan od strane Grada Tuzle.

Na okruglom stolu istaknuto je da stradanje tuzlanske mladosti zaslužuje daleko veću naučnu pažnju koja je do sada izostala, kao i da svjedočimo negiranju zločina na Kapiji, ali i neprocesuiranju odgovornih. Negiranja dolaze od izvršioca, planera, od onih koji su kumovali tom događaju i koji čine sve da ga izbrišu iz našeg pamćenja. Rezultat toga su ne samo medijski istupi koji bole, nego i članci, pa i knjige koje su namjenski i sistemski rađene, a podržane su od najviših institucija u Srbiji. Neprocesuiranje odgovornih za zločin vodi nezadovoljenju pravde, a negiranje je ponovno diranje u rane stradalih. To je sastavni dio sistematskog rada određenih službi, nažalost i nekih naučnih institucija koje na sve moguće načine žele preinačiti prošlost, a mi se moramo boriti protiv laži i neistine.

Razmjera zločina na Kapiji govori da je riječ o jednom od najmorbidnijih u periodu velikosrpske agresije na Bosnu i Hercegovinu od 1992. do 1995. godine.

Na okruglom stolu govorili su: dr. Muamer Džananović (*Zločin na Tuzlanskoj kapiji – jedan od simbola zločina u „sigurnim zonama“ Ujedinjenih nacija*), dr. Merisa Karović – Babić (*Zločin na Tuzlanskoj kapiji – Historijske činjenice, reakcije i odgovornost*), mr. Mehmed Žilić (*Svjedočanstvo o zločinu na Tuzlanskoj kapiji – 27 godina poslije*), Dino Kalesić (*Svjedok zločina na Tuzlanskoj kapiji – istina i pravda su naš dug*), dr. Sabina Subašić – Galijatović (*Regionalna saradnja u procesuiranju ratnih zločina*), prof. dr. Izet Šabotić (*Iskrivljena istine: Negiranje ratnog zločina na Tuzlanskoj kapiji, primjer knjige „Diverzija na tuzlanskom trgu Kapija, autora Ilije Brankovića*), prof. dr. Sead Selimović (*Masakr nedužnih: Ratni zločin na Tuzlanskoj kapiji prema svjedočenju očevidaca i nalazima vještaka*), mr. Omer Zulić i mr. Jasmin Jajčević (*Istraga i rezultati zločina na Tuzlanskoj kapiji neposredno nakon granatiranja*).

Prof. dr. Izet Šabotić smatra kako *stradanje tuzlanske mladosti zaslužuje daleko veću naučnu pažnju koja je do sada izostala. Ako napravimo kraću*

Prilog 1. Plakat okruglog Tuzlanska kapija – ubijanje mladosti 1995. Nekažnjeni ratni zločin.

analizu svega što se radi, ako pogledamo knjige, istupe, vidjet ćemo da je to jedan sistem, da iza toga stoje institucije jedne države. Ministarstvo odbrane je izdavač knjiga koje negiraju zločin na Kapiji. Riječ je o kontinuitetu realizacije određenih programskih sadržaju, a u tom kontinuitetu je i to da je laž bitno sredstvo kojim se služe.

Mr. sc. Mehmed ŽILIC, pisac i autor
Svjedočanstvo o zločinu na Tuzlanskoj kapiji - 27 godina poslije

Dr. Dino KALESIC, tuzlanski novinar
Kriminalna priroda zločina
Svjedok zločina na Tuzlanskoj kapiji - Istina i pravda su naš dug

Dr. sc. Sabir ŠABIĆ-GALJATOVIĆ
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava
Univerzitet u Sarajevu
Regionalna saradnja u procesuiranju ratnih zločina

Prof. dr. Ismet SAROTIĆ
Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli
Iskrivljena istina: Negiranje ratnog zločina na Tuzlanskoj kapiji, primjer knjige „Diverzija na tuzlanskom trgu Kapija“, autora Džemal Bišković

Prof. dr. Senad SELIMović
Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli
Mazak mehanizam: Ratni zločin na Tuzlanskoj kapiji prema svjedočenju očevidaca i nalazima vještaka

Mr. sc. Omer ŽILIC, mr. Jasmin JAJČEVIĆ
Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla
Istaga i rezultati zločina na Tuzlanskoj kapiji neposredno nakon gazniranja

****
Diskusija i zaključci
****
Zajednički ručak (13:30 h)

Logo of the Center for Research of Modern and Contemporary History of Tuzla and the Faculty of Law, University of Sarajevo.

CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE
MODERNE I SAVREMENE HISTORIJE TUZLA
I
INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI
I MEĐUNARODNOG PRAVA UNIVERZITETA U SARAJEVU

OKRUGLI STO
"Tuzlanska kapija –
ubijanje mladosti 1995.
Nekažnjeni ratni zločin"

PROGRAM

Memorijalni centar „KAPJA“ Tuzla (Patriotske lige br. 5)
Tuzla, 23. maj 2022. godine u 20:00 sati

Prilog 2. Program okruglog Tuzlanska kapija – ubijanje mladosti 1995. Nekažnjeni ratni zločin.

Prof. dr. Rasim Muratović, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, istakao je da trenutno živimo u takozvanom memorandumskom vremenu. *Riječ je o Memorandumu 2, koji u devet tačaka govori, između ostalog, o sljedećem: negirat ćemo sve što smo učinili, a eklatantan primjer za to je Kapija, dakle negiranje svega što je učinjeno, naše ratne zločince ćemo štiti, a braniocima Bosne i Hercegovine ćemo hapsiti na granici i suditi pred našim sudovima te učinit ćemo sve da ostvarimo ono što smo izgubili, a u to vrijeme destabilizirat ćemo političko i državno rukovodstvo Bosne i Hercegovine te ćemo podržavati secesiju bh.entiteta Republika Srpska. Dakle, to je jedno memorandumsko vrijeme, jedno vrijeme negiranja onog što je učinjeno i najava novih ratova. Oni ne moraju biti oružani, kako je to još 1989. godine Slobodan Milošević najavio na Gazimestanu, ali mogu biti ovakvi kako sam rekao.*

Prilog 3. Učesnici i organizatori okruglog Tuzlanska kapija – ubijanje mladosti 1995. Nekažnjeni ratni zločin, 23. maj 2022. godine.

Također, jedan od učesnika okruglog stola je i Dino Kalesić, koji je ranjen na Kapiji, izgubio je trogodišnjeg sina Sandra, koji je najmlađa žrtva granate koja je ispaljena sa položaja Vojske RS na Ozrenu, istakao je: *Moram priznati da sam umoran, ali s druge strane imam i jedna velika obavezu i želju da se Kapija drži u fokusu. Put do istine, do pomirenja, do boljih odnosa na ovim prostorima su udžbenici. Kapija i druge bosanskohercegovačke kapije moraju ući u udžbenike, ali struka mora odraditi posao bez emocija, bez pristrasnosti, bez tendencija i da se generacijama koje dolaze ostavi sve to u pisanoj formi. Ne smijem reći da sam ostao bez nade da će krivci biti procesuirani, ali bih postavio jedno drugo pitanje: 'Da li država želi doći do istine na sistemski način?'*²

² Vidjeti više: https://www.aa.com.tr/ba/balkan/bih-odr%C5%BEan-okrugli-stol-tuzlanska-kapija-ubijanje-mladosti-1995-godine-neka%C5%BEnjeni-zlo%C4%8Din-/2595216?fbclid=IwAR2SwmlrscLD84HtItoJaJaM86BjbBIU7p5GK7hsBw_rGpu3mRjCEcxGAOY; <https://federalna.ba/odrzan-okrugli-stol-tuzlanska-kapija-ubijanje-mladosti-1995-godine->

Osnovni cilj okruglog stola je otvoriti, problematizirati i tretirati sa historijskog, pravnog i sociološkog aspekta uzročno–posljedični kontekst vezan za zločin počinjen na Tuzlanskoj kapiji. U realizaciji navedenog cilja neophodno je temeljito sagledati sve okolnosti vezane za počinjeni zločin na Tuzlanskoj kapiji, a u skladu sa metodološkim i naučnim načelima historijske nauke. Pod okolnostima podrazumijevamo vrijeme izvršenja zločina, okolnosti pod kojim se isti dogodio, mjesto izvršenja, te posljedice počinjnog zločina. Važno je ukazati i na činjenicu i cilj negiranja zločina od strane onih koji su ga počinili. Cilj je bio da ovakvim naučnim sadržajima dođemo do objektivnih saznanja o zločinu na Tuzlanskoj kapiji, te na taj način damo doprinos kulturi pamćenja, a sam događaj stavim na historiografskoj mapi kojoj pripada. U ostvarivanju navedenog cilja provedena je opsežna istraživanja, pri čemu je korištena relevantna historijska građa, kao i drugi dokazi koji ukazuju na obim i posljedice počinjenog zločina na Tuzlanskoj kapiji.

Okruglim stolom se nastojalo na jednom mjestu objediniti mišljenja i stavove istaknutih naučnika i univerzitetskih profesora po pitanju zločina koji se desio na Tuzlanskoj kapiji maja 1995. godine. Okrugli sto „Tuzlanska kapija. Ubijanje mladosti 1995 - nekažnjeni zločin“, treba je da ukaže na značaj obilježavanja datuma koji je za Bosnu i Hercegovinu, Tuzlanski kanton i Tuzlu, od historijskog i nacionalnog značaja.